СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ»

1 Загальні відомості про навчальну дисципліну і викладача:

Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (спеціалізація С1.01 Економіка)»
Освітньо-наукова програма	Економіка
Освітній ступінь	Доктор філософії з економіки
Статус навчальної дисципліни	вибіркова
Код освітньої компоненти відповідно до освітньої програми	ВК1
Рік, семестр вивчення	1 рік, 2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 16 год.
	Практичні / семінарські – 16 год.
	Самостійна робота - 88 год.
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма підсумкового контролю	залік
Кафедра (назва, № кабінету, корпоративна e-mail)	Кафедра економіки, маркетингу, обліку і оподаткування kaf-oblik@suem.edu.ua
Дні занять	Відповідно до розкладу
Консультації	Відповідно до графіку консультацій
Викладач (ПІП, науковий ступінь, вчене звання):	Колодинський Сергій Борисович, д.е.н., професор
Профіль викладача: Google Scholar: ORCID:	**Google Scholar:** https://scholar.google.com.ua/citations?user=zZsS-RUAAAAJ&hl=uk
Контактні дані (телефон, e-mail)	kolodynskyi@suem.edu.ua

2 Опис навчальної дисципліни:

Анотація:	Дисципліна розглядає та обґрунтовує закономірності функціонування регіональних соціально-економічних систем з позицій теорій економічного зростання та використання їх основних положень у практиці керування відтворювальними процесами; об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості розвитку регіонів в ринкових умовах, а також формування практичних навичок аналізу сучасного стану соціально-економічного розвитку регіонів, виявлення диспропорцій у розвитку його елементної бази та розробка заходів по їх подоланню.
Мета та завдання:	***Мета***: формування у здобувачів сучасного системного мислення та комплексу спеціальних знань і практичних умінь у сфері управління і адміністрування, здобуття навичок формування і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону, застосування сучасних методів, методик та інструментарію побудови і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону/міста, підготовка висококваліфікованого фахівця, який буде спроможний забезпечити створення та функціонування систем управління і адміністрування реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону/міста, приймати управлінські рішення при формуванні і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону/міста. ***Завдання***: засвоїти знання щодо фундаментальних основ формування і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону, методичні та прикладні засади їх імплементації в галузі управління і адміністрування, а також набути практичних навичок щодо ідентифікації та вирішення складних управлінських проблем при формуванні і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку з урахуванням специфіки регіону/міста.
Мета орієнтована на формування у здобувачів таких компетентностей:	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті. СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей. СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей. СК08. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері

	економіки та управління з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінюючи та забезпечуючи якість виконаних досліджень.
Результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми):	РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації. РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи. РН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
Очікувані результати навчання:	Вивчивши курс аспірант повинен ***знати***: - сутності тенденції та проблем в управлінні соціально-економічним розвитком регіонів/міст; - фундаментальні основи вітчизняного та міжнародного досвіду з формування і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону/міста; - положення Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки; - методологічні підходи до формування і реалізації соціально-економічного розвитку регіону/міста; - механізм ефективної реалізації соціально-економічної регіональної стратегії; - фундаментальні основи формування та впровадження стратегії соціально-економічного розвитку регіону/міста; - методи оцінки ефективності стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів/міст. Вивчивши курс аспірант повинен ***вміти***: - розглянути взаємозв'язок між економічним зростанням та соціальним розвитком регіонів; - описати основні глобальні проблеми та висвітлити актуальність та пріоритети ефективного розвитку регіонів; - дати визначення поняття економічного зростання регіону та регіональному розвитку як головного чинника і показника суспільного прогресу та його місце у регіональній підсистемі; - проаналізувати соціально-економічну систему територій як сукупність соціальної, економічної, підсистем, гармонійно об'єднаних у ціле, що породжує нову якість територіального розвитку.

3 Перелік тем:

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти стратегічного управління соціально-економічним регіональним розвитком

Тема 1. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку регіону

Основи соціально-економічного розвитку регіонів. Інституційно-правова база соціально-економічного розвитку регіонів. Методологія формування та впровадження програм соціально-економічного розвитку регіонів. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку регіонів.

Тема 2. Історико-правовий аспект, проблеми стратегічного управління та фінансування соціально-економічним регіональним розвитком

Етапи формування державницьких підходів щодо регіональної політики в Україні. Державна стратегія регіонального розвитку України на 2021- 2027 роки. Характеристика підходів до формування та реалізації окремих елементів державної регіональної політики в рамках реалізації Державної стратегії регіонального розвитку.

Основні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку регіонів у контексті загальнодержавних викликів. Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року. Пріоритети регіонального розвитку на період до 2027 року.

Тема 3. Організаційні та інституційні механізми ефективної реалізації, забезпечення дієвості та інноваційності соціально-економічних регіональних стратегій

Програмно-планова схема управління реалізації соціально-економічних регіональних стратегій. Інститути реалізації регіональних стратегій. Джерела фінансування реалізації регіональних стратегій. Механізм реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021- 2027 роки.

Розробка оперативної цілі та завдань досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку регіону. Стратегічна ціль І. «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах». Стратегічна ціль ІІ. «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів». Стратегічна ціль ІІІ. «Розбудова ефективного багаторівневого врядування».

Тема 4. Шляхи забезпечення ефективності стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів

Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки. Показники моніторингу реалізації Державної стратегії регіонального розвитку. Показники моніторингу досягнення цілей Державної стратегії регіонального розвитку.

Змістовий модуль №2 Механізми управління, формування і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій

Тема 5. Управління місцевим соціально-економічним розвитком: моделі, ресурси та інструменти фінансування

Сучасні тенденції у розвитку міст. Концепція управління місцевим соціально-економічним розвитком. Форми планування місцевого соціально-економічного розвитку. Інституційна основа місцевого соціально-економічного розвитку. Інструменти фінансування місцевого соціально-економічного розвитку.

Тема 6. Особливості розробки соціально-економічної стратегії розвитку міст в Україні

Переваги розробки стратегії соціально-економічного розвитку міста. Український і світовий досвід. Рекомендації щодо управління розробки соціально-економічної стратегії міста. Фактори ефективності стратегічного планування.

Тема 7. Бюджетні і інвестиційні, фінансово-кредитні, грантові інструменти реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій

Цільові субвенції. Місцеві цільові програми. Податкове стимулювання. Муніципальне замовлення. Міжмуніципальне співробітництво. Державно-приватне партнерство. Лізинг. Індустріальні, наукові та технологічні парки.

Загальний огляд фінансово-кредитних інструментів фінансування. Облігаційні позики. Місцеві гарантії. Кредити міжнародних фінансових організацій. Револьверний фонд. Краундфандинг.

Загальний огляд грантових інструментів фінансування місцевого соціально-економічного розвитку. Міжнародна технічна допомога. Грантові програми. Проєкти корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 8. Прикладні засади планування соціально-економічного розвитку регіону

Ієрархія стратегій соціально-економічного розвитку територій. Середовище формування стратегій соціально-економічного розвитку. Алгоритм стратегічного аналізу. Аналіз стратегій та програм регіонального соціально-економічного розвитку України. Формування регіональної стратегії соціально-економічного розвитку (на прикладі Черкаської області).

4 Тематика і плани лекцій

№ з/п	Назва теми	План лекції	Обсяг у годинах
1	Теоретичні засади соціально-економічного розвитку регіону	1. Основи соціально-економічного розвитку регіонів. Інституційно-правова база соціально-економічного розвитку регіонів. 2. Методологія формування та впровадження програм соціально-економічного розвитку регіонів. 3. Систематизація об'єктів та суб'єктів соціально-економічного розвитку регіонів.	2
2	Історико-правовий аспект, проблеми стратегічного управління та фінансування соціально-економічним регіональним розвитком	1. Етапи формування державницьких підходів щодо регіональної політики в Україні. Державна стратегія регіонального розвитку України на 2021- 2027 роки. 2. Характеристика підходів до формування та реалізації окремих елементів державної регіональної політики в рамках реалізації Державної стратегії регіонального розвитку. 3. Основні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку регіонів у контексті загальнодержавних викликів.	2
3	Організаційні та інституційні механізми ефективної реалізації, забезпечення дієвості та інноваційності соціально-економічних регіональних стратегій	1. Програмно-планова схема управління реалізації соціально-економічних регіональних стратегій. Інститути реалізації регіональних стратегій. 2. Джерела фінансування реалізації регіональних стратегій. Механізм реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021- 2027 роки.	2

		3. Розробка оперативної цілі та завдань досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку регіону.	
4	Шляхи забезпечення ефективності стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів	1. Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки. 2. Показники моніторингу реалізації Державної стратегії регіонального розвитку. 3. Показники моніторингу досягнення цілей Державної стратегії регіонального розвитку.	2
5	Управління місцевим соціально-економічним розвитком: моделі, ресурси та інструменти фінансування	1. Сучасні тенденції у розвитку міст. Концепція управління місцевим соціально-економічним розвитком. 2. Форми планування місцевого соціально-економічного розвитку. 3. Інституційна основа місцевого соціально-економічного розвитку. 4. Інструменти фінансування місцевого соціально-економічного розвитку.	2
6	Особливості розробки соціально-економічної стратегії розвитку міст в Україні	1. Переваги розробки стратегії соціально-економічного розвитку міста. 2. Український і світовий досвід. Рекомендації щодо управління розробки соціально-економічної стратегії міста. 3. Фактори ефективності стратегічного планування.	2
7	Бюджетні і інвестиційні, фінансово-кредитні, грантові інструменти реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій	1. Цільові субвенції. Місцеві цільові програми. Податкове стимулювання. Муніципальне замовлення. Міжмуніципальне співробітництво. Державно-приватне партнерство. Лізинг. Індустріальні, наукові та технологічні парки. 2. Загальний огляд фінансово-кредитних інструментів фінансування. Облігаційні позики. Місцеві гарантії. Кредити міжнародних фінансових організацій. Револьверний фонд. Краундфандинг. 3. Загальний огляд грантових інструментів фінансування місцевого соціально-економічного розвитку. Міжнародна технічна допомога. Грантові програми. Проєкти корпоративної соціальної відповідальності.	2
8	Прикладні засади планування соціально-економічного розвитку регіону	1. Ієрархія стратегій соціально-економічного розвитку територій. 2. Середовище формування стратегій соціально-економічного розвитку. 3. Алгоритм стратегічного аналізу. 4. Аналіз стратегій та програм регіонального соціально-економічного розвитку України. 5. Формування регіональної стратегії соціально-економічного розвитку (на прикладі Черкаської області).	2
		Усього годин	**16**

5 Тематика семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми заняття	Обсяг у годинах
1	Теоретичні засади соціально-економічного розвитку регіону *Питання для обговорення* Соціально-економічний розвиток як парадигма територіального розвитку Еволюція дефініції «регіональний розвиток». Передумови соціально-економічного розвитку територій. Фундаментальні та прикладні засади основи територіального розвитку. Теорії регіонального розвитку Теорії економіки.	2
2	Історико-правовий аспект, проблеми стратегічного управління та фінансування соціально-економічним регіональним розвитком *Питання для обговорення* Індикатори та критерії соціально-економічного розвитку регіонів. Науковий та освітній виміри соціально-економічного розвитку регіонів. Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року. Пріоритети регіонального розвитку на період до 2027 року.	2
3	Організаційні та інституційні механізми ефективної реалізації, забезпечення дієвості та інноваційності соціально-економічних регіональних стратегій *Питання для обговорення* Стратегічна ціль І. «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах». Стратегічна ціль ІІ. «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів». Стратегічна ціль ІІІ. «Розбудова ефективного багаторівневого врядування».	2
4	Шляхи забезпечення ефективності стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів *Питання для обговорення* Роль сталого розвитку у вирішенні глобальних проблем регіонів. Соціально-економічний розвиток і сталий розвиток регіонів.	2
5	Управління місцевим соціально-економічним розвитком: моделі, ресурси та інструменти фінансування *Питання для обговорення* Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку. Людський сталий розвиток територій України.	2
6	Особливості розробки соціально-економічної стратегії розвитку міст в Україні *Питання для обговорення* Еколого-економічні проблеми регіонального розвитку. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів на рівні регіону. Деструктивні фактори економічного зростання в регіонах України.	2
7	Бюджетні і інвестиційні, фінансово-кредитні, грантові інструменти реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій *Питання для обговорення* Національні особливості регіонального розвитку України Методологія ЄС з розробки регіональних стратегій економічного зростання та її практичне застосування в Україні. Процедура, способи та алгоритм розробки стратегії розвитку з врахуванням концепції сталого розвитку.	2

	Інституційне забезпечення стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.	
8	Прикладні засади планування соціально-економічного розвитку регіону *Питання для обговорення* Національні особливості регіонального розвитку України. Актуальність екологічно збалансованого розвитку регіонів України. Програмно-цільовий підхід до розвитку різних соціально-економічних систем. Особливості формування програм регіонального розвитку. Визначення ефективних стратегій соціально-економічного розвитку в регіоні.	2
	Усього годин	**16**

6 Самостійна робота здобувача

№ з/п	Назва теми СРС	Обсяг у годинах
1	Відповідальність за виконання соціально-економічних регіональних стратегій: забезпечення дієвості та інноваційності.	8
2	Проблеми стратегічного управління та фінансування соціально-економічного розвитку регіонів на сучасному етапі.	8
3	Бюджетні і інвестиційні інструменти реалізації стратегії соціально-економічного розвитку міста.	10
4	Організаційні та інституційні механізми ефективної реалізації соціально-економічних регіональних стратегій.	8
5	Методологічні засади оцінки адекватності моделей соціально-економічних процесів.	10
6	Економіко-математичні методи і моделі в управлінні системами.	10
7	Статистичне моделювання соціально-економічних процесів.	8
8	Моделювання взаємозв'язків при дослідженні соціально-економічних процесів. Множинна регресія. Регресія на категоріальних змінних.	8
9	Фінансово-кредитні інструменти реалізації стратегії соціально-економічного розвитку міста.	10
10	Грантові інструменти реалізації стратегії соціально-економічного розвитку міст.	8
	Усього годин	**88**

7 Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає підготовку реферату.

Теми рефератів

1. Соціально-економічний розвиток як парадигма територіального розвитку.
2. Індикатори та критерії соціально-економічного розвитку територій.
3. Науковий та освітній виміри соціально-економічного розвитку територій.
4. Глобальні проблеми регіонів/територій/міст.
5. Соціально-економічний розвиток і сталий розвиток територій.
6. Еколого-економічні проблеми регіонального розвитку.
7. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу.
8. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів на рівні регіону.
9. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіонів України.
10. Актуальність екологічно збалансованого розвитку регіонів України.

11. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку.
12. Людський сталий розвиток територій України.
13. Деструктивні фактори економічного зростання в регіонах України.
14. Програмно-цільовий підхід до розвитку різних соціально-економічних систем.
15. Розробка регіональних стратегій сталого розвитку.

8 Перелік запитань для підготовки до підсумкового контролю (залік)

1. Поняття та походження термінів «регіон», «район», «соціально-економічний розвиток».
2. Поняття та походження терміну «соціально-економічний розвиток регіонів».
3. Особливості планування регіонів.
4. Цілі та завдання стратегії регіонального розвитку України.
5. Критерії стратегії регіонального розвитку України.
6. Централізація і децентралізація та їх роль у сучасних стратегіях.
7. Концентрація та деконцентрація та їх роль у сучасних стратегіях.
8. Регіон в адміністративно-територіальній системі України.
9. Теорії соціально-економічного розвитку територій.
10. Суб'єкти та об'єкти формування стратегії регіонального розвитку.
11. Координація процесів стратегічного планування на регіональному та місцевому рівні.
12. Складові соціально-економічного розвитку територій.
13. Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів, методологія його проведення.
14. Характеристика основних проблем соціально-економічного розвитку територій.
15. Основні пріоритети державної регіональної політики на відповідний період.
16. Методика визначення стратегії регіонального розвитку.
17. Інструментами реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій.
18. Моніторинг та оцінювання соціально-економічного розвитку територій.
19. Проведення маркетингових досліджень соціально-економічного розвитку територій.
20. Комунікативне забезпечення процесу стратегічного планування.
21. Специфіка реформи територіального розвитку України на сучасному етапі.
22. Поняття «Єврорегіон» та специфіка їх розвитку.
23. Порівняльний аналіз розвитку єврорегіонів.
24. Порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку територій пострадянських країн.
25. Аналіз та тенденції сучасної політики регіонального розвитку ЄС.
26. Види та методи аналізу соціально-економічного розвитку територій.
27. Стратегічний аналіз соціально-економічного розвитку територій.
28. Оцінювання сталості розвитку регіону та його критерії.
29. Прогнозування: поняття, сутність, форми та методи.
30. Прогнозування соціально-економічного розвитку територій.
31. Підходи до фінансового вирівнювання місцевих бюджетів.
32. Бюджетний механізм економічного зростання регіону.
33. Система оподаткування на обласному та районному рівнях.
34. Розподіл бюджетних повноважень між рівнями влади.
35. Напрями співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями й інституціями.
36. Основні шляхи вирішення соціально-економічних проблем територій.
37. Особливості формування та розвитку земельної власності на регіональному рівні.
38. Державний земельний кадастр: призначення та складові.

39.Просторовий соціально-економічний розвиток територій.

40.Схема стратегічного планування території.

41.Методологія демографічного прогнозування територій.

42.Методологія економічного прогнозування територій.

43.Підходи до визначення економічних тенденцій в регіоні.

44.Роль стратегічного планування у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій.

45.Стратегічне планування розвитку регіонів: основні етапи та їх характеристика.

46.Аналітичні інструменти обґрунтування вибору пріоритетів соціально-економічного розвитку територій.

47.Організація стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.

48.Форми та методи залучення громадськості до стратегічного планування.

49.Моніторинг та оцінювання як складові стратегічного планування.

50.Проблеми застосування інновацій в територіальному управлінні України.

51.Методи пошуку рішень для формування інновацій територіального управління.

52.Ризики в інноваційній діяльності регіональних органів влади: типологія та методи управління.

53.Способи виходу з кризисної ситуації в територіальному управлінні.

54.Перешкоди здійснення державного регулювання кризових явищ територій.

55.Загальні засади моделювання логістичної системи в територіальному управлінні.

9 Рекомендовані джерела інформації

1. Керецман В. Ю. Державне регулювання розвитку регіонів України: теорія і практика: монографія / Керецман В. Ю. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2019. 512 с. URL: http://document.kdu.edu.ua/metod/2022_6370.pdf.

2. Шевченко О. В. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України: сутність, оцінка, стратегічне регулювання : монографія. Київ : НУОУ, 2020. 300 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-09/monografiya-anotaciya.pdf.

3. Сментина Н. В., Фіалковська А. А. Стратегічне планування місцевого розвитку: навч. посіб. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 244 с. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10516/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83.pdf.

4. Стратегії розвитку соціально-економічних систем. Курс лекцій : навч. посіб. КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 139 с. URL: https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/71057f66-df86-423a-a25c-da059eef0b7e/content.

5. Сторонянська І., Патицька Х., Дуб А. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період : посібник для органів місцевого самоврядування. Львів, 2022. 71 с. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf.

6. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2802/1/%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D1%83%D1%88%D0%B0%D0%BA.pdf.

7. Лисяк Наталія Інтегрований розвиток урбанізованих систем: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2025. 311 с. URL: https://ird.gov.ua/irdp/p20250006.pdf.

10 Оцінювання результатів навчання

Схема розподілу балів:

Залік	70 балів (поточний контроль)	30 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

Залік	45 балів (поточний контроль)	15 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	

Система оцінювання результатів навчання:

1) *Максимальна кількість балів, які студент може здобути протягом семестру – 100.*
2) *Допустимий пороговий рівень для отримання заліку – 60 балів.*
3) *Оцінювання роботи на семінарських (практичних), лабораторних заняттях, самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5».*

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни:

Поточний контроль: *MAX = 70 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 45 балів*	*Доповіді на семінарських заняттях*
	Звіти з виконання практичних (лабораторних) робіт
	Усне опитування
	Письмові роботи з засвоєння тем курсу
	Виконання завдань самостійної роботи
Виконання індивідуальних завдань: *MAX = 30 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 15 балів*	*Реферат / РГР / контрольна робота / презентація і т. д.*
Разом:	*MAX = 100 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 60 бал*

Шкала оцінювання результатів навчання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11 Політика курсу

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Здобувачі повинні мати активовану пошту.

Обов'язком здобувача є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації в Viber, Телеграм-каналах групи.

Усі письмові запитання здобувача стосовно навчальної дисципліни мають надсилатися на електронну пошту кафедри або електронну пошту викладача.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність здобувача на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у заходах, що сприяють розвитку здобувачів і поліпшенню іміджу університету.

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Здобувачі, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.